Türk Dili ve Edebiyatı Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU METİN İNCELEMESİ

1960 sonrasında Türk hikâyeciliğinde etkili olan anlayışlar:

Toplumcu gerçekçilik: Sanat toplum içindir. Sanatçı toplumun bir parçasıdır. Sanatçı içinde yaşadığı topluma karşı sorumlu ve duyarlıdır. Toplum sorunları eserlerde işlenir.

Olaylardan hareketle bireye yönelme: Bireyin iç dünyası psikoloji ve psikanaliz biliminden hareketle alınır. Bunalım, yabancılaşma, bireyin toplumla hesaplaşması, yalnızlık, sıkıntı, bilinçaltı, bireysel sorgulamalar, evrenin düzeni gibi konular işlenir. Bilinç akışı ve iç konuşma tekniklerine yer verilir.

Modernizm: Kültürel bağlamda, 19. yüzyılda geleneksel anlamdaki edebiyatın, sanatın ve gündelik yaşamın geçerliliğini yitirdiği fikriyle ortaya çıkmıştır. 19. yüzyıl ortasında Fransa'da ortaya çıktığı kabul edilir. Geleneksel sanatlar, edebiyat, toplumsal kuruluşlar ve günlük yaşamın artık zamanını doldurduğu ve bu yüzden bunların bir kenara bırakılıp yeni bir kültür, anlayış geliştirilmesi gerektiği düşüncesiyle ortaya çıkmıştır.

Modernizme göre kültürün ögelerinin yeni ve daha iyi olanla değiştirilmesi için ticaretten felsefeye her şey sorgulanmalıdır.

Modernizme göre 20. yüzyılda ortaya çıkan değişiklikler ve yenilikler kalıcıdır; yeni oldukları için "iyi" ve "güzel"dir. Toplum dünya görüşünü bu öngörülere göre gözden geçirip uyarlamalıdır.

Modernizmin ortaya çıkışında etkili olan koşullar:

Modernizmin doğuşunda I. ve II. Dünya Savaşları'nın insanlık üzerindeki yıkıcılığı etkili olmuştur. İnsan, yaşadığı dünyada hep acılarıyla baş başa kalır; yalnızlıktan kurtulamaz.

Modernist yazar; gerçekten, düşten-hayalî olandan, bilinç ve bilinçaltından hareketle hikâyesini biçimlendirir.

Yazarlar, modernist eserlerde neden-sonuç ilişkisi ortadan kaldırmışlardır.

İnsanın geleneklere isyanı ve toplumdan kaçış ele alınır. Modernizmi esas alan eserlerde dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışına çıkılarak bilinç akışı, iç konuşma, geriye dönüş gibi anlatım tekniklerine yer verilmiştir. Klasik eserlerde temel alınan olay, karakter, çevre unsurları önemsizleştirilmiş; simge, imge, bakış açısı, ironi, çağrışım önem kazanmıştır. Bu anlayışta yazılan eserlerde insanlar, duygu ve düşünceleriyle karmaşık ve çok yönlü bir varlık olarak görülür. Modern yaşamdaki bireyin bunalımı, toplumla çatışması, yalnızlığı, huzursuzluğu, topluma yabancılaşmasının anlatıldığı bu eserlerde sıradan bir zaman akışı kullanılmaz; eserdeki kişi veya kişiler aynı zaman dilimi içinde değişik zaman dilimlerini yaşar.

Türk edebiyatında Ferit Edgü, Bilge Karasu, Orhan Pamuk, Adalet Ağaoğlu, Nezihe Meriç, Pınar Kür, Latife Tekin, Yusuf Atılgan gibi sanatçıların eserlerinde modernizmin izleri görülür.

Sorular

Soru 1

I. Olayı ön planda tutarım ve hikâyelerimde serim, düğüm, çözüm bölümlerinin belirgin olmasına dikkat ederim.

II. İnsanın günlük hayat içinde anlatılması ve çeşitli psikolojik hâllerinin sezdirilmesi hikâyelerimde önemlidir. Hikâyelerimi okursanız gücümü olay örgüsünden almadığımı fark edersiniz.

III. Gerçeğin dış dünyada değil insanın iç dünyasında saklı olduğuna inanırım. O yüzden eserlerimde toplum yerine bireye, sosyal olan yerine psikolojik olana yöneldim.

IV. Hikâyeleri iç içe vermeye dayalı çerçeve kurma tekniğine önem veririm. Hayata bir karmaşa ortamı olarak baktığım için farklı üslupları farklı edebiyat türlerini iç içe yerleştiririm.

V. Hikâyelerimin konusu genellikle köyde geçer. Çünkü ben köy sorunlarını gerçekçi bir dille işlemeye çalışırken bir yandan bu sorunlara çözüm önerileri getiririm.

Yukarıda numaralanmış parçalardan hangisi modernist anlayışla eser veren sanatçılardan birine ait olabilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Cevap: D

Soru 2

Güz yağmurlarıyla birlikte adadan ayrılma isteği belirdi içimde. Kışı burada geçirmekten korkuyordum. Burası: Bir ada. Dört yanı denizle çevrili. Bir denizin üstüne oturmuş. Ya deniz dibindeki kayalar çözülürse? Ya ada batarsa? Bundan mı korkuyordum? Bilmiyorum. Kışın esecek, günler boyu dinmeyecek fırtınaların korkusu muydu içimdeki? Bilmiyorum. Bir sabah, iskeleye gittim. İki gün sonra kalkacak vapur için bir bilet istedim. Bir tek bilet. İskele memuru, önüne koyduğum parayı eliyle itti.

– Nereye gidiyorsunuz? dedi. Adamızda rahat etmediniz mi?

– İşlerimi çözümleyip döneceğim, dedim.

– Hangi işleri? dedi. Neyi çözümleyeceksiniz? Bırakın bunları. Oturun oturduğunuz yerde. Bakın, artık yabancılar da kalmadı adamızda.

– Ben sizin düşüncelerinizi sormadım, dedim. Ben ilk vapur için bir yer istiyorum.

– Bir yer mi? dedi iskele memuru. İlk kalkacak vapurda sizin için bir yer yok.

– Yani bütün yerler dolu mu? dedim.

– Hayır, dedi. Sizin için yer yok, dedi.

– Bu ne demek? dedim.

– Bu şu demek ki adadan ayrılmak için sizin özel izin almanız gerekiyor.

Bu parçada kullanılan anlatım teknikleri aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) Montaj-anlatma
B) Anlatma-özetleme
C) Diyalog-geriye dönüş
D) Özetleme-şuur akışı
E) İç monolog-diyalog

Cevap: E

Soru 3

Kızıltoprak'taki eski evdeyim. Babaannem yanımda. Çocuğum ben çocuk. Ne kadar çok seviyorum bu eski tahta köşkü. Bahçe kocaman. Dut ağacı, tavuklar, horozlar var. Havuzda balıklar yüzüyor. Sağ yanda Hacı Arif Bey'in köşkü var. Hacı Arif Bey bahçeye çok meraklı. Namaz seccadesi kestane ağacının gövdesine asılı. Onların arka bahçesindeki ufak kulübede sağır, dilsiz bir kadın oturuyor. Arka bahçeye gidip tele dayanıyorum; sağır, dilsiz kadın kulübeden çıkıp yanıma geliyor.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Kısa cümleler tercih edilmiştir.
B) Devrik cümle kullanılmıştır.
C) Betimleyici anlatım kullanılmıştır.
D) Anlaşılır, sade bir dille yazılmıştır.
E) İzlenimler üçüncü kişi ağzıyla anlatılmıştır.

Cevap: E